

Діяльність бібліотеки Нової української школи: вектор на зміни

*Інноваційна діяльність – необхідний елемент розвитку:
без неї бібліотекам неможливо залишатися
соціально значимими організаціями,
надавати конкурентоспроможні послуги.
Айвазян О.Б.*

Дитяче читання – головний резерв інтелектуального потенціалу нації

*Клімова С. В., методист Центру
методичної та аналітичної роботи
Харківської академії неперервної освіти*

Однією з найбільш болючих проблем останніх років часто називають втрату виняткової ролі читання в житті суспільства.

Чи читають діти сьогодні книжки? Чи сучасне покоління – безодня невігластва? Та ні, сучасний підліток такий, як і колись. Але його складніше мотивувати до читання, бо може переважити комп'ютерна гра або інше захоплення. То що ж тоді? А дуже просто: книга повинна бути цікавою. А ще інакше: *підлітку треба розповісти, чим же цікава та корисна та чи інша книга.*

Якщо учень мотиваційно та емоційно не включений до процесу читання, якщо відсутній діалог між ним і твором, а проблеми, що обговорюються в процесі читання, не торкаються душі читача, то, найвірогідніше, результативність такого читання буде низькою. Таким чином, тільки використання найкращих **практик промоції читання** серед дітей та підлітків забезпечить формування читаючого, мислячого, свідомого культурного покоління. Необхідно, щоб інформація подавалася для учня яскраво, динамічно, і бажано коротко. Головне для бібліотекаря – привернути увагу, викликати емоційну реакцію, бажання взяти книгу в руки. А бібліотечні заходи повинні бути бажаними не лише для учнів, а й для їх батьків.

Специфіка дитячої літератури зумовлюється віковими особливостями читачів, адресується дітям певних вікових груп. Педагогіка розрізняє *чотири основні вікові етапи в розвитку дітей*:

1. Дошкільний вік (від 3 до 6-7 років).
2. Молодший шкільний (від 6-7 до 11 років).
3. Середній шкільний (з 11-12 до 14-15 років).
4. Старший шкільний (від 15 до 18 років).

У вихованні національної самосвідомості школярів бібліотекаряю насамперед важливо звернути увагу на ідейно-тематичне й жанрове багатство сучасної української літератури. Для презентації сучасної української літератури можна

використати такі форми роботи: *book-slam*, *пап-флешбуок*, модний подіум, літературне лото, інтерактивні виставки тощо. Наприклад, під час заходу «Літературні перегони» діти повинні проголосувати за улюблену книгу, яка розміщена на виставці, а саме – опустити «смайлик» у кишеньку, зроблену з паперу біля книжки. Та книга, за яку буде віддано більше голосів-смайликів, стане переможцем книжкових перегонів.

До дітей-читачів необхідно донести, що книги – один із способів пізнання навколишнього світу. Шукаємо історії, які б змогли зацікавити дітей. Почнімо з найпростішого: нехай діти поділяться думками про улюблену книгу, ілюстраціями, читанням уривків художнього твору, захопливою розповіддю про сюжет чи персонажів, інсценізаціями одного актора або залучать друзів, презентаціями тощо. А вчитель або батьки розкажуть про свою улюблену книжку. Щоб діти прочитали гарну книжку, їм можна запропонувати створити за прочитаним *мінівиставу* для молодших класів або *літературний концерт* із коментарями про письменника та його твори.

Якщо дитині з раннього віку не прищепити любов до книги, вміння нею користуватися, то це неможливо буде компенсувати в майбутньому. Книги, прочитані в дитинстві, запам'ятовуються на все життя, впливають на подальший розвиток дитини. Тому так важливі *екскурсії* до бібліотеки, під час яких учні ознайомляться з бібліотечними новинками та раритетами, дадуть відповіді на цікаву *літературну вікторину*, проілюструють художні твори, із якими вже ознайомилися, ознайомляться з письменниками рідного краю або зустрінуться з ними, проведуть *літературний квест*.

Для знайомства з новинками сучасної української літератури для учнів середніх чи старших класів можна запропонувати *віртуальні Інтернет-екскурсії порталами й блогами*, що використовуються для оцінки критиками сучасної літератури. Велику увагу привертає український книжковий Інтернет-портал «Буквоїд»: <http://bukvoid.com.ua/>, де актуальною є рубрика «Події», у якій представлено основні події України та світу, що стосуються літературного життя.

У складі літературної творчості особливе місце посідає поезія. Віршовий текст легше й безпосередньо сприймається читачем. Але найбільш улюбленими серед дітей та підлітків є казки, пригодницька література, до якої відносять і детектив, і фантастику, і фентезі.

У сучасній *літературній казці* спостерігається значне посилення тенденції до модифікації жанру через поєднання казки з іншими жанрами: казкова повість (Г. Пагутяк «Втеча звірів, або Новий бестіарій»), В. Рутківський «Бухтик з тихого затону»), повість-казка (Ю. Винничук «Місце для дракона»), казковий роман-хроніка (О. Росич «Розбійник Пинтя у Заклятому місті»), фантастична казка (Галина Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії»), казка-драма (Зірка Мензатюк «Дочка Троянди»), «адресована казка» (О. Росич «Джованні Трапатоні» – казка для підлітків, їхніх батьків, дідусів та бабусь), збірки казок, поєднаних одним наратором або спільним місцетворенням чи «місцеперебуванням» (Д. Матіяш «Казки від П'ятинки», Зірка Мензатюк «Київські казки», М. Павленко «Казки із Ялосоветиної скрині»).

Історичну прозу для дітей, що представлена насамперед власне історичними творами: романами-трилогіями «Сині Води», «Джури козака Швайки» В. Рутківського, дилогією «Іван Сірко – великий характерник», «Іван Сірко, славетний кошовий» М. Морозенко, підлітки сприймають дуже емоційно й

захоплено, бо основою кожного твору цього жанру є історичні реалії, віддалені у часі, отже, дають можливість читачам відчувати перебіг нашої історії.

Фантастична пригодницька література. Фантастика не тільки цікава, але й корисна, адже фантастичні книги формують образне мислення, розширюють кругозір. У літературі для дітей та юнацтва авторами пригодницько-фантастичних творів є В. Бережний («А ви ще не були на Марсі?», «Чудодійний екстракт», «Повернення галактики», «Останній рейс «Бурана»), О. Бердник («Дивні Грицеві пригоди»), Б. Комар («Мандрівний вулкан»), А. Дімаров («Друга планета», «Три грані часу»), А. Костецький («Мінімакс – кишеньковий дракон, або День без батьків»), Ксенія Ковальська («Канікули прибульців із Салатти») та ін.

Загалом у фантастичній літературі сьогодні прийнято виділяти раціональну (або наукову) фантастику й фентезі.

Раціональна фантастика – це ціла сукупність творів різних жанрових форм, основні серед яких епічні: романи (В. Владко «Аргонавти Всесвіту», М. Дашкієв «Загибель Уранії»), повісті (І. Росоховатський «Справа командора», Є. Філімонов «Ілюзіон»), оповідання (О. Бердник «Хор елементів», О. Тесленко «Тату, про що ти думаєш?»). Важливими для раціональної (наукової) фантастики є наявність специфічних канонів: схема та способи польотів на космічному кораблі, закони робототехніки, подорожі в часі тощо.

Захопливим сюжетом, неймовірними подорожами кумедних героїв, добрим почуттям гумору привертають увагу твори Ксенії Ковальської («Тятіка і Патіка», «Хто врятує Тірлі-Беатрису-Берту», «Канікули прибульців із Салатти»). В основу повісті «Канікули прибульців із Салатти» покладена історія міжпланетної подорожі трьох маленьких інопланетян, які під час канікул випадково опинилися на Землі, познайомилися з її жителями, стали учасниками цікавих пригод. Для цієї повісті характерні традиційні для раціональної фантастики прийоми: міжпланетний човен, що легко пересувається на далекі відстані, уміє робити невидимими членів екіпажу, маленькі зелені чоловічки, які вміють керувати зорельотом.

Для *фентезі*, як жанрового різновиду фантастики, характерні мотиви чарівництва, магії, лицарського епосу, змалювання віртуальних світів. В Україні це порівняно молодий жанровий різновид фантастичної літератури, який почав розроблятися лише наприкінці ХХ – початку ХХІ століття. Найяскравішим представником світової літератури фентезі, а також її теоретиком вважається Джон Р.Р. Толкін («Володар Перстенів» (1954)). А величезний успіх книг Джоан Роулінг про хлопчика-чарівника Гаррі Потера став поштовхом для творення підлітково-дитячого фентезі.

В українській літературі для дітей та юнацтва фентезі представлене іменами О. Ільченка («Таємниця старої обсерваторії», «Загадкові світи старої обсерваторії»), Любка Дереша («Дивні дні Гані Грак»), Марини Рибалко («Подорож туди, де сніг»), Валерія й Наталії Лапікур («Чарівна брама»), О. Денисенка («Межник, або Всесвітнє свавілля»), Галини Пагутяк («Королівство», «Книгоноші з Королівства») та ін.

Набагато ширшою у світовій і в українській літературі є ніша *детективу*, який прийшов на початку минулого століття творами Е. По, А. Конан Дойля. Ці книги із захопленням читають не лише дорослі, а й підлітки.

В українській літературі детективні історії знаходимо у всесвітньовідомій трилогії Всеволода Нестайка «Тореадори з Васюківки». Детективна розповідь про

викрадення з музею фігурки Маленького Моцарта – основа повісті-казки Ірини Жиленко «Новорічна історія про двері, яких нема, і про те, як іноді корисно помилятися номером». У 1986 році побачила світ перша збірка детективів для дітей, автором якої був Всеволод Нестайко. До її складу увійшли повісті «Таємничий голос за спиною», «Повторне зникнення Ципи», «Агент СД». Згодом з-під пера письменника вийшли кримінальні повісті «Барабашка» ховається під землею», «До катастрофи лишалось кілька секунд...», «Ковалі щастя, або новорічний детектив».

Справжній «вибух» детективу в літературі для дітей відбувається сьогодні. Це твори Андрія Кокотюхи («Полювання на Золотий кубок», «Клуб Боягузів», «Мисливці за привидами», «Страшні історії», «Колекція гадів»), Олексія Надемлінського («Бюро віртуальних розслідувань. Про місто, що зникло»), Олеся Ільченка «Смертельний круїз», «Команда-14. Пастка для геймера», «Команда-14. Медгоспताल», «Чорне озеро кохання»), Наталки та Олександра Шевченків («Привид у Домі Гукала», «Команда Мрії: Все в шоколаді», «Як не скарб, то пожежа»). Одними з найбільш улюблених серед дітей та підлітків є детективні повісті Лесі Ворониної («У пащі крокодила», «Пастка у підземеллі», «Таємниця підводного міста», «Таємниця золотого кенгуру»).

У роботі бібліотекаря дитячі детективи цікаві тим, що на бібліотечних заходах можна не лише пропонувати дітям розгадати, хто це зробив, але й зосередитися на проблемах відмінностей між дитячим і дорослим світами. У «Пригодах Марійки Михайлової» Марини і Сергія Дяченків маленька головна героїня має безапеляційний авторитет для правоохоронців, які давно зайшли в глухий кут. Юрко Туряниця із серії «Гімназист» Андрія Кокотюхи розслідує політичні чи корумповані справи, вирішити які дорослим не до снаги.

Диференціація детективу здійснюється науковцями і за сюжетним принципом, і за ідейно-тематичним, і на підставі виділення різних типів героїв. Найбільш повною класифікацією жанру, що враховує розмаїття його форм і різновидів, можна вважати запропоновану українським дослідником жанру Лещенко Г.В. Згідно з нею, у детективі можна виділити такі різновиди:

- класичний детектив (А.Конан Дойл, А.Крісті);
- «крутий» детектив (Д.Хеммет, Р.Чандлер);
- поліцейський детектив (Е.Макбейн);
- судовий детектив (Е.С.Гарднер);
- політичний детектив (Р.Ладлем, Б.Акунін);
- психологічний детектив (П.Хайсміт);
- іронічний детектив (Е.У.Хорнунг, І.Хмелевська, І.Варшавський);
- метафізичний (постмодерністський) детектив (У. Еко, П. Остер).

Одним із варіантів детективу в літературі для дітей та юнацтва є так званий *«шкільний» детектив*, що характеризується розв'язанням проблем, тісно пов'язаних із шкільним середовищем. Так, у детективній повісті Вс. Нестайка «Таємничий голос за спиною» сюжет оснований на загадковому зникненні зі школи хлопців: п'ятикласника Вітасика Дорошенка й Вітасика Граціанського. В. Нестайко вдається в повісті до використання мотиву пошуку власної ідентичності. Віднайти себе Вітасику допомагає вжитий письменником прийом реінкарнації. Дорошенко, зайшовши до туалетної кімнати, стає Вітасиком Граціанським. Таємничий голос за спиною хлопця враз перетворив його на свого антагоніста, дав можливість прожити кілька днів у його тілі. Уособленням

моральних чеснот у творі виступає насамперед дід Гогоня, який послідовно дотримується принципів чесності, мудрості, порядності, справедливості, доброти, як і батьки Вітасика Дорошенка, капітани міліції, учителька Регіна Ігнатіївна, водій вантажівки, який урятував Вітасика.

Таким чином, детектив – прозовий твір, зовнішній сюжет якого послідовно розкриває певну заплутану таємницю, пов'язану зі злочином та його розслідуванням, а внутрішній є когнітивною історією розв'язання логічної задачі.

Ознаки детективу:

1. Читач повинен мати рівні з детективом можливості до розкриття таємниці.
2. Злочин повинен бути розкритий дедуктивним шляхом, а не за допомогою збігів, двійників, випадковостей, фантастичних, містичних провидінь.
3. У детективі не повинно бути любовної лінії.
4. Слідчий повинен бути розумнішим за офіційного поліцейського тощо.

Героїка завжди захоплювала юних читачів. Це пояснюється особливістю їхньої психіки, прагненням до небуденного, до самоствердження, бажанням прославитись. У художній літературі вони шукають взірця для наслідування, високого й яскравого ідеалу, бо саме в цьому віці дітям хочеться стати дорослими й виявити свої сили та свою особистість у самостійній діяльності. Образ героя книги відіграє вирішальну роль, адже він є носієм моралі, світогляду, допомагає читачеві визначитись у житті. Тому для бібліотекаря важливо під час проведення бібліотечних заходів знайти слова, які відкриють шлях до створення власного ідеалу в житті. Підлітки усвідомлюють, що є добро і зло, що до кращого в самому собі треба прислуховуватися. Зміст читання відкривається в цьому випадку і як джерело переживань, і як шлях до самого себе. Тому великого значення набувають роздуми в процесі бесіди про книгу. Для молодших школярів найефективнішими є заняття, що відбуваються у формі гри. Дітям-підліткам дуже цікаво відвідувати в бібліотеці уроки-казки. Тут вони мають можливість прочитати повісті, оповідання, вірші про бібліотеку. Відомі українські «дорослі» письменники-фантасти Марина та Сергій Дяченки також створили декілька книг для дітей-дошкільнят і дітей молодшого шкільного віку – «Літаючий капелюх», «Пригоди Марійки Михайлової», «Повітряні рибки», «Габріель і сталевий лісоруб» тощо.

Для дошкільнят і дітей молодшого шкільного віку пише Іван Андрусяк: «Стефа та її чикалка», «Кабан дикий – хвіст великий», «Стефа та її чикалка. Видання друге, ще капосніше».

Учням середніх класів подобаються заняття в бібліотеці за аналогією з багатьма телепередачами: *аукціонами, подорожами, шоу*. Старшокласникам корисно пропонувати дослідно-пошукові методи: розробку *проєктів* (наприклад, «Як книга допомагає мені вчитись»), підготовку наукових робіт, ознайомлювати з особливостями аналітичного опису статей у журналах.

З метою підвищення пізнавального інтересу до книги учням можна пропонувати пошукові завдання, на кшталт: яка книга є найдавнішою, найбільшою тощо. Як відомо, найдавнішими рукописними пам'ятками є Остромирове Євангеліє, Початковий літопис, «Повість временних літ», «Київський літопис», «Поученіє Володимира Мономаха», «Слово о законі и благодати» Іларіона, а також «Слово о полку Ігоревім». З використанням матеріалів сайту <https://ostrohcastle.com.ua/muzej->

[knygy-ta-drukarstva/](#) можна запропонувати учням цікаву заочну екскурсію до музею книги та друкарства м. Острога (фото музею див. нижче).

Звичайно, найбільш цікавими заходами стають шкільні свята, присвячені книзі. Заходи, проведені в ці дні, повинні мати особливий настрій і надовго запам'ятатися дітям – їх активним учасникам. Це може бути *конкурс буктрейлерів, фестиваль інсценізацій* за мотивами улюблених книжок, *літературний гепенінг* «Шлях у світ фантазій», *імпровізована картинна галерея* «Моя обкладинка для книги», *дайджест* із нових фантастичних фільмів «Чарівна ніч», *акції* «Подаруємо книгу дитбудинку», *творчий тест* на уважність «Для тих, хто все знає», *релакс-кімната* «З книгою наодинці», *обмін-бюро* «Книжковий бартер» і ще багато цікавого. В умовах карантину можна запропонувати *«віртуальні кав'ярні»*, *відеозустрічі* «У моїй домашній бібліотеці», створення *інтерактивного плаката* із залученням програм Prezi, Projeqt, Linoit, SlideRosket. Це може бути також захід-ознайомлення з книжковим сайтом (наприклад, *дитяча публічна онлайн-бібліотека* «Читанка» <http://chytanka.com.ua/>).

Готуючись до бібліотечних заходів, діти не повинні бути осторонь їх, а навпаки, стати активними творцями таких літературних зустрічей. Якщо учні чекають на заняття з бібліотекарем, вони мають знати, що така зустріч неможлива без відкриття нового для себе. Важливо, що готуючись до таких занять, вони перечитують багато літератури, вчаться працювати з книгою, знаходити в ній потрібне для саморозвитку. Велике значення при цьому приділяється не тільки процесу читання, а й умінню осмислити та висловити свою думку. Шкільному бібліотекареві сьогодні важливо відкривати нові можливості передачі інформації для школярів, а їх підопічним – читати більше гарних книг, бо книга є мозком нації, вона будує державу, несе в суспільство мораль і духовність.

Література

1. Література. Діти. Час.: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 4. – Рівне: Дятлик М., 2013. – 308 с.
2. Медведєва В.М. Книга в культурі України: сучасний дискурс: практикум. – Київ: Видавництво ЛіраК, 2017. – С. 14–15.
3. Пикало В.В. Роль шкільної бібліотеки у впровадженні інноваційних процесів: методика, пошук, досвід / В.В. Пикало // Шкільна бібліотека. – 2008. – № 8. – С.46–47.
4. Сікорська Н.Д. Застосування шкільною бібліотекою нових бібліотечних технологій : методика, пошук, досвід / Н.Д. Сікорська // Шкільна бібліотека. – 2006. – № 8. – С.11–14.

5. Черномазова В.А. Діяльність бібліотеки на підтримку читання // Шкільна бібліотека. – 2009. – № 9. – С. 74–76.
6. Шаповал О.Г. Таємниці імені: ігрові форми роботи у шкільній бібліотеці / О.Г. Шаповал // Шкільна бібліотека. – 2011. – № 1. – С.119-121.

Додаток

Сучасні форми роботи бібліотекаря: короткий глосарій

Бібліокараван – цикл виїзних заходів, виставок, оглядів тощо, об'єднаних певною темою, що організовуються з метою представлення в інших школах, різних організаціях (наприклад, у військовому шпиталі, дитсадку, дитбудинку та ін.).

Бібліокешинг (від англ. cache – схованка) – гра, суть якої полягає в пошуку книжкових скарбів, що можуть бути заховані як у приміщенні бібліотеки, так і поза її межами. Користувачі бібліотеки, котрі виконують роль шукачів скарбів, використовуючи підказки або відповідаючи на запитання чи виконуючи певні завдання, знаходять схованку за схованкою і, зрештою, дістаються до головного скарбу.

Бібліопікнік – акція, що найчастіше проводиться на свіжому повітрі в рамках літніх читань.

Бібліотечний non-stop (від англ. non-stop – безперервний, безупинний) – формат проведення масового заходу, який триває 10-12 годин або впродовж усього дня чи навіть кількох днів. Захід може бути приурочено до якогось свята, проводитись у рамках Дня відкритих дверей тощо; при цьому бібліотека перетворюється на майданчик для відкритого інтерактивного спілкування з цікавими людьми (письменниками, видавцями, творчими молодіжними колективами та ін.)

Бібліотрансформер – це максимально повна фактографічна та бібліографічна інформація про об'єкт бібліографування, розміщена з використанням різних форм і засобів. Наприклад, бібліотрансформер, присвячений творчості того чи іншого письменника, може складатися з таких частин (модулів), як-от: книжкова закладка, інформаційна листівка, інформаційно-бібліографічний словничок, мультимедійний урок-презентація, бібліографічний покажчик, відеовікторина та відео-урок.

Бібліошопінг – форма масового заходу, під час якого один учасник, прорекламувавши книгу, пропонує іншому учаснику «придбати» її (тобто взяти в користування з бібліотечного фонду).

Буккросинг (від англ. book – книга, crossing – рух) – рух книголюбів, що діють за принципом «прочитав – передай іншому». Вони цілеспрямовано залишають у спеціальних шафках (на полицях і т. ін.) в людних місцях (книгарні, кафе, вокзали, парки) прочитані книги, щоб інші могли їх почитати. Головна ідея – «відпустити» книжку в мандрівку світом (звільнити її), таким чином перетворюючи світ на відкриту бібліотеку.

Бук-слем (Book Slam) (від англ. slam – штовхання, витіснення одне одного) – змагання на кращу «рекламну компанію» по просуванню обраної книги. Учасники діляться на декілька команд. Завдання команди полягає в тому, щоб якомога краще розрекламувати книжку. Може бути також оглядовий бук-слем, коли шляхом опитування визначається, наприклад, книжка року.

Буктрейлер (від англ. booktrailer; book – книга, trailer – тягач, причіп) – це короткий відеоролик (тривалістю до 3-х хвилин) за мотивами книги, що є

сучасною формою реклами книги, засобом її просування, заохочення до читання. Основне його завдання – яскраво та образно розповісти про книгу, зацікавити, заінтригувати читача.

Геокешинг – (geocaching, від грец. Geo – земля, англ. Cache – тайник) – це захоплююча гра, у якій присутні: подорож, знаходження місця розташування заданих об'єктів, пошук інформації про об'єкти та відповідей на запитання.

Інтерактивна виставка (від англ. interactive – «той, що взаємодіє») – виставка, яка містить інтерактивні експонати (елементи) і основною метою якої є залучення користувачів до створення (поповнення) експозиції. Може бути організована як у традиційному вигляді в приміщенні бібліотеки, так і в електронному – на сайті.

Квест (від англ. quest – пошук, пошук пригод) – інтелектуально-динамічна гра, що поєднує спортивне орієнтування, розв'язування інтелектуальних завдань тощо. Таку гру в бібліотеці називають **бібліоквест**. Вона може передбачати: відгадування загадок з історії бібліотеки, міста (села), літературних загадок, пошук цитат у книгах, пошук на полицях зазначених книг і багато інших цікавих завдань. **Вебквест** – гра або завдання, для виконання якого використовують інформаційні ресурси Інтернету.

Мотиваційний постер – вид наочної агітації, призначенням якого є створення відповідного настрою в навчальних закладах, на робочих місцях. Це поєднання зображення та тексту, що стимулює до дії, надихає на роботу над собою, на певні позитивні зміни у ставленні до світу та самого себе, змушує задуматися над важливими проблемами й поглянути на звичні речі з незвичного боку. Мотиватори використовуються в бібліотеках, щоб надихати на читання, стимулювати до відвідування бібліотечних установ.

Подкасти – це окремий звуковий чи відеофайл, який розповсюджується безкоштовно через Інтернет для масового прослуховування/перегляду, або серія ресурсів в Інтернеті, що регулярно оновлюється. Використання подкастів дозволяє бібліотекарям стати більш близькими для заданої цільової аудиторії, впливати на користувачів бібліотеки не тільки ідеями в текстовій формі, а й емоціями, які передаються через аудіо- та відеоряд.

Сторітелінг (від англ. storytelling – розповідання історій) – це спосіб передачі інформації через розповідь історій. Сюжет будується таким чином, щоб зацікавити читача, заволодіти його увагою та змусити повірити в краще; щоб за позитивним прикладом героя розповіді розв'язати певну проблему чи внутрішній конфлікт тощо. Навчати учнів сторітелінгу цікаво й захоплююче.

Флешмоб (також флеш-моб, флеш моб; від англ. flash mob; flash – спалах, mob – натовп) – заздалегідь спланована масова акція, зазвичай організована через Інтернет або за допомогою інших сучасних засобів комунікації, під час якої велика кількість людей оперативно збирається в громадському місці, протягом певного часу виконує узгоджені дії.

Флешбук – книжковий флешмоб в Інтернеті. Це може бути розміщення фрагментів текстів видань у соціальних мережах, створення там само уривків з улюблених книг, ознайомлення з ними друзів і передплатників сторінки з наведенням цитат, ілюстрацій, особистих думок, іншої інформації. Тобто флешбук – це презентація або знайомство з цікавими книгами за допомогою цитат, ілюстрацій, особистих переживань та іншої інформації про книгу